TEOZOFIJA

ZAGREB JUGOSLAVIJA

God. III. **April - Maj 1930.** **Br. 4.**

Sadržaj

Contents

Budite božanstveni u svojem stvaranju!

Može li se čovjeku dati više, nego kad mu se kaže i dokaže, da njegova budućnost, njegova sreća i sudbina leže u njegovoj ruci i kad mu se pokaže, kako i na koji način može on, da na svoju budućnost utječe i da sâm sebi stvara svoj svijet i svoju sreću? Zar nije baš ta činjenica ono, što otkriva i dokazuje božanstvenost čovjekova bića?

Čovjek — stvaralac svojeg vlastitog svijeta, svoje vlastite sreće i sudbine!

Jest, po biću svojem vi jeste božanstveni, jer vam je dana neograničena mogućnost stvaranja! Nastojte dakle, da i ono, što stvarate, bude božanstveno, ... božanstveno po svojoj veličini, božanstveno po svojoj ljepoti, božanstveno po svojoj čistoći i božanstveno po onoj ljubavi, kojom ćete svoje stvaranje izvoditi!

Zar sa ovim svijetom niste zadovoljni?.. zar sa svojim životom, svojom osobom, svojom sudbinom niste zadovoljni? Pa tko bi i mogao biti zadovoljan sa tako nesavršenim stvarima?!

Na posao dakle! Mijenjajte ono, što nije savršeno, ... stvarajte novo, ... ali nastojte, da to novo bude savršeno, božanstveno! Razvijte sve svoje skrivene sposobnosti, ... stavite u gibanje svu svoju latentnu energiju, ... rušite staro, dižite novo, ... stvarajte, ... ali *budite božanstveni u svojemu stvaranju!!!*

B. P.

Moć mišljenja

Njegovo svladavanje i izobrazba

Napisala **Dr Annie Besant.**

(Drugi nastavak.)

Glava IV.

Počeci mišljenja

Izvan uskog kruga pravih stručnjaka psihologije, malo će biti ljudi, koji bi se htjeli mučiti pitanjem: Kako uopće nastaje mišljenje? Kad sada dođemo na svijet, posjedujemo već dosta veliki broj gotovih temeljnih pojmova, dosta velikih zaliha takozvanih »prirođenih ideja« (Filozof Leibnitz 1646—1716, u svojoj nauci o Monadama, govorio je o idejama, točnije: o temeljnim pojmovima, koji su pojedinom čovjeku *pri-* ili bolje — *urodjeni.* — Isto tako i Descartes, a pogotovo Plato. U sadašnjici teško da ima koji znanstveno priznati filozof, koji bi govorio o idejama, koje da su čovjeku prirođene.) To su izvjesni pojmovi, koje donosimo sa sobom na svijet, to su kondenzirane ili sumirane posljedice naših iskustava, koje smo sakupili u životima, koji su bili pred ovim sadašnjim. S ovim temeljnim kapitalom započimamo vršiti dužnosti ovoga života i prama tomu ne dolazi psiholog nikada u priliku, da bi mogao direktnim promatranjem študirati prave početke mišljenja.

Ipak on može nešto da nauči dok promatra dijete; jer upravo tako, kao što novo fizičko tijelo u svom životu, prije rođenja, prolazi cijelu fizičku evoluciju, kojom je u prošlosti prolazilo čovječje tijelo, isto tako prolazi i novo mentalno tijelo u brzini sve stepenice svojeg dugačkog razvitka. Ovo »mentalno tijelo« nipošto nije identično sa »mišljenjem«, pa kada istražujemo ovo novo mentalno tijelo, onda time još ni iz daleka ne istražujemo »početke mišljenja«. To će nam biti još jasnije, ako uzmemo u obzir, da su neki ljudi u stanju, da pače i direktno istraže mentalno tijelo, ali se kraj toga moraju ograničiti na promatranje onog djelovanja, koje ovo tijelo vrši na svoje gušće drugove, naime na mozak i živčani sistem. »*Mišljenje« isto se tako razlikuje od mentalnog tijela, kao i od fizičkog tijela; ono pripada svijesti, dakle životnoj strani, dok mentalno i fizičko tijelo na jednaki način pripadaju strani forme, strani materije i predstavljaju samo prolazne nosioce ili oruđe.* Kako je već prije spomenuto, mora istraživač sebi da drži pred očima dvije stvari: 1. da znade razlikovati između onoga, koji spoznaje i intelekta, koji je samo njegovo oruđe, koje mu služi, da može doći do spoznaje, i 2. onu već napred postavljenu definiciju riječi: »intelekt«, naime intelekt kao »mentalno tijelo i Manas« — dakle, kao nešto, što je *sastavljeno.*

No ipak možemo istražiti djelovanje mišljenja na obim ovim tjelesima, dok su ona još nova, i možemo putem analogije sebi pribaviti razjašnjenje o počecima mišljenja, kad Ego, u bilo kojem svemiru, prvi put dolazi u dodir sa Ne-Egom. Ovakova istraživanja mogla bi nam biti korisna prama onom poznatom aksiomu: »Kako gore, tako dolje«. Ovdje dolje sve je samo refleks, pa dok te reflekse istražujemo, možemo nešto naučiti o stvarima, koje su te reflekse izazvale.

Kad pomno promatramo koje maleno dijete, vidjet ćemo, da se osjećaji — t. j. odgovori na ćutilne podražaje veselja ili boli

(u početku pače samo ovih potonjih) — pokazuju prije svakog i najmanjeg znaka inteligencije t. j. da se nestalni osjećaji pojavljuju prije, nego li određeno shvaćanje. Prije poroda biva dijete uzdržavano životnim silama, koje utiču u njega kroz materino tijelo. Onim časom, kad dijete — prelazeći u samostalnu eksistenciju — stupa u svijet, te sile su odrezane. Život istječe iz tijela i ne obnavlja se više; čim popuste životne snage, osjeti se neki manjak, a taj manjak znači bol. Udovoljenje potrebe pruža voljkost i veselje i dijete pada natrag u besvijest. Opažanja i glasovi pobuđuju sada osjećaje; ali još uvijek nema znaka intelektualnog života. Prvi znak inteligencije javlja se, kad se ugledanje majke ili njezin glas veže sa udovoljenjem one potrebe, koja se uvijek i opetovano ponavlja uslijed voljkosti, što je pruža hrana, t. j. ako se jedna grupa osjećaja, koji se ponavljaju, povezuje sa jednim vanjskim predmetom putem sjećanja; sa predmetom, koji se smatra kao od tih osjećaja odijeljena stvar i kao njihov uzročnik. *Mišljenje jest: biti sebi svjestan odnošaja, koji postoji između mnogih osjećaja i jedne Jedinice, koja ih povezuje.* To je prvi izražaj inteligencije, prva pomisao, ono, što zovemo »misaonim zapažanjem« (apercepcija). Bitno kod toga jest, da je uspostavljen takav odnošaj između jedne svjesne Jedinice — jednog Jive — i jednog predmeta; *gdjegod je takav odnošaj uspostavljen, — ondje postoji mišljenje.*

Ova jednostavna činjenica, koju treba uvijek ustanoviti, neka posluži kao sveopći primjer za početno mišljenje u jednom za sebe postojećem Egosu t. j. u jednom trostrukom Egosu, koji je zatvoren u odijelu od neizmjerno fine materije, »jednom« Egosu, za razliku od *EGOSA*. U jednom tako odijeljenom Egosu dolaze osjećaji prije misli; pažnja Egosa bude pobuđena utiskom, koji se kod njega izaziva i na koji se odgovara osjećajem. Masivan osjećaj neke potrebe, kad je probuđen uslijed nastalog pomanjkanja životne energije, još ne izaziva sâm po sebi mišljenje; međutim toj potrebi bude udovoljeno spomoću mlijeka, što uzrokuje posve određen lokalni utisak,... utisak, nakon kojega slijedi osjećaj voljkosti. Kad se taj osjećaj češće opetuje, onda počima Ego lagano i oprezno prama vani da pipa; prama vani, poradi smjera onog izvana dolazećeg utiska. Životna energija utječe na taj način na mentalno tijelo i oživljuje ga tako, da predmet, koji je svojim dodirom sa tijelom uzrokovao onaj osjećaj, reflektira, ma da je to u početku i posve slabo. Ako se ta promjena u mentalnom tijelu često odigrava, onda ona podbada Ego u njegovom aspektu spoznaje i on počima onda da prama tomu i vibrira. On je osjetio potrebu, dodir i voljkost i sa dodirom pruža mu se slika; oko je isto tako aficirano kao i usnice i sada se stapaju dva ćutilna utiska. Egosova osebujna inherentna narav obuhvaća tri stvari i to: 1. potrebu, 2. sliku kontakta i 3. voljkost, a to sve zajedno jest mišljenje. Dok Ego na takav način ne reagira, mišljenje je nemoguće. Ego je onaj, koji čini ta opažanja, a ne netko drugi, niži od njega.

Takovim opažanjem postaje težnja nešto posve određena. Ona više nije neodređeno zahtjevanje za nečim, već je određeno zahtjevanje za nečim posve specialnim — za mlijekom. *Međutim i to opažanje treba da se revidira, jer je spoznavalac ujedinio u sebi tri stvari i jedna od tih treba da se odijeli — a to je potreba.* Značajno je, da na početnoj stepenici ugledanje darovateljice mlijeka, pobuđuje potrebu, jer je spoznavalac izazvao potrebu, čim se pojavi slika, koja je s tim u vezi. Dijete će, ma da i nije gladno, ipak vikati za prsima, čim je ugledalo majku; kasnije se ta pogrešna veza uklanja, kad se darovateljicu mlijeka povezuje sa uživanjem, kao uzrokom i kad ju se gleda kao uzrok voljkosti. Na takav način stvara se čežnja za materom, što onda daje povod za dalnje mišljenje.

Odnošaj između osjećaja i mišljenja

U mnogim psihološkim djelima istočnog i zapadnog porijekla, uče nas, da sve mišljenje ima svoj korjen u osjećaju i da, dok nema osjećaja u velikom broju, ni mišljenje nije moguće. »Intelekt« kaže H. P. Blawatsky u »The Secret Doctrine« (I. 31.) — »kako ga mi poznajemo, dade se razdijeliti u stanja svijesti različitog trajanja, intenzivnosti, sastava itd. Sve se konačno osniva na osjećaju. Pojedini autori pošli su pače još i dalje, nakon što su se izjasnili, da ne samo da osjećaji čine materijal, iz kojeg se izgrađuju misli, već da osjećaji stvaraju misli. Ti autori ne znaju dakle ništa o misliocu, o spoznavaocu. Protivno od toga smatraju opet drugi, da je mišljenje rezultat djelatnosti mislioca, koja se uvodi iznutra, mjesto da dobije svoj prvi impuls iz vana, pošto osjećaji čine materijal; s njima mislilac postupa prama svojoj specifičnoj osebujnosti i oni ne sačinjavaju nikakav nuždan uvjet za njegovo djelovanje.

Oba nazora, onaj prvi, po kojem se mišljenje ima shvatiti kao čista posljedica osjećaja, kao i ovaj drugi, po kojem je ono čisti produkt spoznavaoca, sadržavaju djelomičnu istinu; potpuna istina leži međutim u sredini. Dok je za spoznavaočevu pobudu nužno, da osjećaji utječu na njega izvana i dok prva misao izvire iz impulza, koji opet izlaze iz osjećaja, a ti osjećaji sačinjavaju njezine nužne antecedencije, to ipak ne bi nikada mogla nastati nijedna misao, ma se Egosu i stalno dovodili osjećaji, kad ne bi postojala inherentna sposobnost povezivanja stvari i kad Ego, po svojoj pravoj biti, ne bi bio — spoznaja. *Samo polovična je ova istina, kad se kaže, da mišljenje ima svoj korjen u osjećajima; na osjećaje mora također da djeluje neka sila, koja ih organizira, koja postavlja veznе karike, t. j. odnošaje između njih samih kao i između njih i vanjskog svijeta. Mislilac je otac, osjećaj je mati, a misao je dijete.*

Ako misli imaju svoj začetak u osjećajima, a ti osjećaji budu opet uzrokovani porivima izvana, onda je napose važno, da se, — čim je osjećaj nastao, — promatra također i vrst, kao i jakost tih osjećaja. *Prvi posao, koji spoznavalac ima da izvede jest, da točno promatra. Da nema ništa za promatrati, on bi se neprestano nalazio u spavajućem stanju; čim mu se međutim pruži kakav predmet, čim on kao Ego bude sebi svjestan, da izvana dolazi neki utjecaj, onda on promatra kao spoznavalac.* O točnosti toga promatranja ovisi misao, koju on ima da stvori iz mnogih takovih promatranja. Promatra li netočno, on time uspostavlja krivi odnošaj između predmeta, koji je dao pobudu i između samoga sebe, koji je tu pobudu promatrao. I tako iz te pomutnje nastaje cijeli niz pogrešaka, koje se daju popraviti samo tako, da on počne promatrati točno od prvog ishodišta.

Sad ćemo pogledati, kako djeluje osjećaj i opažanje, u slijedećem specialnom slučaju. Uzmimo: Ja osjećam dodir svoje ruke. Dodir uzrokuje izvjesni osjećaj u meni; upoznavanje stvari, koja je taj osjećaj uzrokovala, jest *misao*. Čim dodir nastane, ja ga eto osjećam i u koliko se tiče toga čistog osjećaja, nije potrebno ništa više dodati. Prelazim li ja sada od osjećaja do predmeta, koji je taj osjećaj uzrokovao, time ja taj predmet zapažam i to zapažanje i opet jest *misao*. To zapažanje znači, da ja, kao spoznavalac, spoznajem odnošaj, koji postoji između mene i predmeta, u toliko, u koliko je on u mojem Egosu izazvao izvjesni osjećaj. To međutim još nije sve, što se događa, jer ja istodobno imam još i drugih osjećaja, kao n. pr. osjećaje boja, forme, mekoće, topline, teksture i t .d. Ovi osjećaji bivaju meni — kao spoznavaocu. —opet predvedeni i kad sam ja potaknut sjećanjem na slične prije primljene utiske t. j. kad usporedim te slike iz prošlosti, sa slikama predmeta, koji je sada moju ruku

dirnuo, onda slijedi moja odluka o vrsti predmeta, koji je moju ruku dodirnuo.

U tom zapažanju stvari, koje kod nas uzrokuju osjećaje, imaju počeci mišljenja svoj korjen ili kako se metafizički obično izražavamo: *početak spoznavanja znači opažanje Ne-Egosa, kao uzročnika izvjesnih stvari.* Osjećanje samo, kad bi to uopće bilo moguće — ne bi moglo izazvati svijest Ne-Egosa. U tom slučaju bi u Egosu postojalo samo čuvstvo veselja ili žalosti, neka nutarnja svijest proširenja ili stege. Kad čovjek ne bi mogao da čini ništa drugo, već samo da osjeća, onda viši razvoj ne bi uopće bio moguć; tek onda, kad on počima spoznavati predmete, kao uzročnike uživanja ili boli, tek se onda može da govori o početku čovječjeg uzgoja. O tom, kako se ima da postavi svjestan odnošaj između Egosa i Ne-Egosa, ovisit će cijeli budući razvoj i taj razvoj sastojat će se u glavnom iz tih odnošaja, koji će na spoznavaočevoj strani biti uvijek mnogobrojniji, uvijek zamršeniji i uvijek točniji. Vanjsko spoznavaočevo proširenje počima onda, kad probuđena svijest kod osjećaja sreće ili nesreće upravi svoj pogled na vanjski svijet i sebi rekne: »Ta mi je stvar priredila užitak; ona mi je stvar priredila boli«.

Prokušat se mora velik broj osjećaja prije, nego što Ego uopće reagira spram vani. Zatim slijedi nesigurno, konfuzno pipanje za užitkom, što se ima pripisati želji Egosa, samo da bi mogao ponovno uživati. *To je dobar primjer za ono prije spomenuto stanje, da što takova, kao čisto čuvstvo ili čisto mišljenje uopće ne eksistira, jer želja za opetovanjem užitka uvjetuje u sebi, da slika užitka, — bila ona ma kako slaba, — ostaje u svijesti, a to je pamćenje i spada u mišljenje.* Na pola probuđen Ego luta od sada dugo i dugo od jedne stvari do druge i sukobljuje se pri tom sa Ne-Egosom u bilo kojoj po slučaju određenoj formi, a da pri tom sa strane svijesti nitko ne upravlja. On će pri tom prokušati veselje i boli, a da ni u jednom od tih slučajeva ne zapazi uzroka. Tek onda, kad se to kroz dulje vremena tako ponavljalo, biti će ovo gore spomenuto zapažanje moguće i s tim će onda započeti odnošaj između spoznavaoca i između onoga, što je spoznato.

Glava V.

Pamćenje

Bit pamćenja

Čim je jedanput uspostavljena veza između užitka i izvjesnog predmeta, onda nastaje određeno zahtjevanje, da se do tog predmeta ponovno dođe — i da se onaj s tim skopčani užitak opetuje. Isto tako nastaje, čim je između boli i izvjesnog predmeta uspostavljena veza, određen zahtjev, da se tom predmetu i onom s tim skopčanom neraspoloženju, izbjegne. Kad mentalno tijelo dobije za to poriv, onda ono dragovoljno opet iznosi sliku predmeta; jer po sveopćem zakonu, da svaka forma energije udara smjerom najmanjeg otpora, pada i materija mentalnog tijela opetovano natrag u formu, koju je već čestoput bila zauzela. Ovo naginjanje materije, da uvijek opetuje jedamput zauzete vibracije, čim na njih utječe energija, izvire iz takozvanog *Tamasa*, ustrajnosti materije; to sačinjava i klicu pamćenja. Molekuli materije, koji su se na izvjestan način bili grupirali, čim na njih djeluju druge forme energije, polagano se raspadaju, ali zadržavaju dosta vremena ono nagnuće, da se povrate u svoj stari međusobni odnošaj. Čim oni onda ponovno prime isti onaj impuls, koji ih je prije bio grupirao, oni padaju natrag u svoj stari međusobni položaj. Ako je nadalje spoznavalac jedamput na izvjestan način vibrirao, on onda pridrži i *moć vibriranja;* nastupi li dakle slučaj, da jedan predmet stvara užitak, odnosno neraspoloženje, onda počima

djelovati ta moć — kao čežnja ili kao odbijanje, ona ga tako rekuć izgura napolje i time poda mentalnom tijelu potrebni poriv.

Ovu stvorenu sliku spoznavalac onda prepoznaje i ta ponovna naklonost, koja je povezana s užitkom, uzrokuje u takvom slučaju, da si on opetuje također i sliku uživanja. Isto tako i u drugom slučaju, stvara slika predmeta onu antipatiju, koju je izazvalo neraspoloženje. Predmet i s njim povezano uživanje, ili pak, predmet i s njim skopčano neraspoloženje, povezani su dakle međusobno iskustvom, pa ako počne vibracioni modus, iz kojeg je sastavljena slika predmeta, onda se također stavlja u gibanje i vibracioni modus, koji sačinjava osjećaj uživanja, a osjećaj uživanja odnosno neraspoloženja može se prokušati također i *u odsutnosti predmeta*. To međutim nije ništa drugo, već pamćenje u svojoj najjednostavnijoj formi: jedna po sebi izazvana vibracija iste vrsti, kao i ona, koja je osjećaj voljkosti ili neraspoloženja stvorila i koja te osjećaje isto tako i sada stvara. Ove su slike međutim manje masivne i radi toga za spoznavaoca, koji je samo djelomično razvijen, one su i manje žive, nego li slike, koje su nastale iz dodira s vanjskim predmetom, jer masivne fizičke vibracije dovode tako nastalim mentalnim slikama, mnogo od svoje energije. Po biti su međutim ove obe vibracije identične, a pamćenje sastoji se prama tomu iz reprodukcije predmeta, što ih je spoznavalac pokrenuo u mentalnoj materiji, kad je prije toga došao s njima u doticaj. Ovakovo se povraćanje može, a ono se i bude opetovalo u sve finijoj i finijoj materiji, bez obzira na bilo kojeg odijeljenog spoznavaoca, a sva ta reflektiranja zajedno sačinjavaju jedan dio pamćenja Logosova, gospodara jednoga Svemira. Ove slike od slika pristupačne su svakom odijeljenom spoznavaocu u onoj mjeri, u koliko je on u sebi razvio onu gore spomenutu »moć vibriranja«. Kao što u telegrafiji bez žica priklađan primalac, može da reproducira izvjesnu seriju titraja, tako može i latentna moć jednog spoznavaoca, da bude stavljena u djelovanje po ovim sličnim vibracijama, koje su sadržane u tim kozmičkim slikama. Ovdje se govori o »Akasha-zapiscima«, koji se nalaze u »Akashasferi«, o kojima se često govori u teozofskoj literaturi, a koji preživljuju čitav svemirski sistem.

Slabo pamćenje

Da nam bude jasno, što čini korjen »slabog pamćenja«, treba da istražimo procese, iz kojih se sastoji ono, što mi zovemo pamćenjem. Akoprem se u mnogim psihološkim djelima pamćenje označuje kao mentalna sposobnost, to ono zapravo nema nijedne sposobnosti, koju bi mogli nazvati pamćenjem. Fiksiranje jedne mentalne slike ne događa se na temelju neke posebne sposobnosti, već to pripada sveopćoj *sastavini* intelekta. Ako je intelekt slab u svemu drugomu, onda je on slab i u fiksiranju i kao što substanca, ako je odviše tekuća, a da bi mogla pridržati formu kalupa, u koji je bila ulivena, pa se mora raspasti, tako i slabi intelekt brzo ispadne iz forme, koji je bio zauzeo. Gdje organizacija mentalnog tijela nije još dovoljno napredovala, ondje slabo zajedno drže i molekule mentalne tvari — maglovita masa, kojoj fali još prava kohezija — pa se tako i ovdje ne može govoriti o nekom pamćenju. Konačno nije to neka posebna, već je to sveopća slabost cijelog intelekta, posljedica njegove niske razvojne stepenice.

Pače i onda, kad je mentalno tijelo već primilo bolju organizaciju, i kad u njemu rade sile Jive, ipak i u tom slučaju nalazimo često ono, što zovemo lošim pamćenjem. Ako međutim nešto točnije istražimo takovo loše pačenje, onda ćemo otkriti, da se ne može u svakom pogledu nazvati manjkavim, već da ima izvjesnih stvari, koje intelekt bez naprezanja pridrži za sebe i za koje se pače ispostavilo, da je pamćenje posve dobro. Ako mi sada tim stvarima, koje su bile dobro upamćene, pristupimo nešto

bliže, to ćemo naći, da su to stvari, koje za odnosni intelekt posjeduju vrlo jaku privlačivu moć i da on one stvari, za koje je osobito zauzet, nipošto ne zaboravlja. Poznavala sam jednu gospođu, koja se je tužila na svoje loše pamćenje, što se tiče nekih stvari, pa ako je htjela, da ih upamti, trebala je za to čitav studij, dok sam opet našla, da posjeduje vanredno pamćenje, u pogledu detalja kod jedne toilete, kojoj se je osobito divila. Njezinom mentalnom tijelu nije nipošto nedostajala snaga fiksiranja, jer kad je ona sabrano na nešto pazila, stvorila si je o tom posve jasnu mentalnu sliku, koju je i dosta dugo zadržala. *Tu dakle imamo »ključ« k onomu, što zovemo »lošim pamćenjem«. Krivnja tomu jest pomanjkanje pažljivosti, pomanjkanje točnog promatranja, te pobrkano mišljenje, koje unjetuje mutne utiske, koji nastaju uslijed nepomnog promatranja i manjkave pažljivosti, dok jasno mišljenje bazira na oštrim utiscima, koji stoje u vezi sa koncentriranom pažljivosti i točnim, brižljivim promatranjem.* Mi se ne sjećamo stvari, koje imaju za nas malo značenja, dok se naprotiv vrlo dobro sjećamo onih, za koje imamo mnogo interesa.

Kako se treba prema tomu da postupa sa »lošim pamćenjem?« Najprije moramo uočiti stvari, u pogledu kojih je sjećanje dobro, a onda one, u pogledu kojih je sjećanje zlo i tako ćemo se doskora orientirati u pitanju sveopćeg svojstva fiksiranja. Onda bi trebalo stvari, u pogledu kojih je pamćenje zlo, da se pobliže ispitaju, pa da se vidi, da li su vrijedne, da ih se sjećamo i dali su to stvari, do kojih nam je malo stalo. Ako su to stvari, do kojih nam nije ništa stalo, o kojima ali imamo u svojim najboljim časovima osjećaj, da bi bolje učinili, da nam je ipak do njih bar nešto stalo, onda bi trebali sebi reći: »hoću da na njih pazim; hoću, da ih točno promatram; hoću da savjesno i stalno na njih mislim«. Ako to činimo, onda ćemo otkriti, da nam se je pamćenje poboljšalo. Jer naše mišljenje ovisi, kako je prije bilo spomenuto, uistinu o našoj pažnji, o točnom promatranju i jasnim mislima. *Elemenat privlačivosti je samo u toliko važan, u koliko povezuje pažljivost, ako ga uopće nema, onda ga se mora nadomjestiti voljom.*

Upravo ovdje nastaje jedna posve određena i teško osjećana teškoća. Kako može »volja« da stupi na mjesto privlačivosti? Što može volja staviti u gibanje? Privlačivost probuđuje čežnju, a čežnja goni do kretnje za privlačivim predmetom. U našem pak slučaju nema uopće predmeta privlačivosti. Kako da se dakle odsutnost čežnje popravi spomoću volje? Volja je snaga, koja goni na rad i koja može da bude određena u izvjesnom smjeru po promišljenom razumu, a ne po utjecaju vanjskih predmeta, koji nas privlače. *Ako impuls za radom, to jest ono, za što smo rekli da je energija Egosa, a ima svoj poticaj u vanjskim predmetima, bude izazvan po tim predmetima, onda taj impuls zovemo težnjom: bude li on pak odaslan s razloga, jer ga je na to tjerao čisti razum, onda ga zovemo voljom.* U slučaju, da se ne osjeti privlačivost izvana — onda je bezuvjetno potrebno, da prosvjetljenje dođe iznutra. Motiv za volju proizlazi iz intelektualne ocjene, što ju je dala situacija; nadalje iz toga, kako da se provede prosuđivanje obzirom na najviši cilj, prema kojem bi se mogao upraviti sav napor. Ono, što onda razum odabere, da služi boljku Egosa, kao najbolje, služiti će također i volji kao motiv. I kad je to jedanput stalno učinjeno, onda će dozivanje u pamet misaonog reda, koji je taj izbor potaknuo, pače i u momentima nemarnosti ili slaboće, ponovno pokrenuti volju. Tako promišljeno odabrani predmet može onda time da postane privlačiv t. j. može postati predmetom težnje, da si mašta i dalje dočara njegova ugodna svojstva, kao korisna, usrećujuća djelovanja njegovog posjeda. Budući da onaj, tko jedan predmet hoće, hoće i za to potrebna sredstva, to ćemo mi biti također i u sta-

nju — jednim tako motiviranim vršenjem volje — da nadvladamo prirodan strah pred naporom i neugodnim zaptom. Kad smo ali, kao u predležećem slučaju, jednom ustanovili, da su izvjesni predmeti eminentno poželjni, jer dovode do trajne sreće, onda ćemo i upreti svu svoju volju, da provedemo djelovanje, kojim se oni mogu postići.

Želimo li u sebi izobraziti dar promatranja, onda je —, kao u svim ostalim slučajevima — mnogo bolje, da se svaki dan vježbamo, nego li da se mnogo naprežemo, jer nakon toga slijedi perioda potpune nedjelatnosti. Svaki dan morali bismo se podvrći malenoj zadaći, da bilo koji predmet oštro uočimo i da ga u svim njegovim pojedinostima nastojimo točno u sebi uliti, t. j. da na kratko vrijeme koncentriramo na njega svu pažnju, kako to činimo sa fizičkim okom, kad fiksiramo pojedini predmet. Slijedeći dan trebali bi onda ovu tako dobivenu sliku ponovno izazvati i nastojati, da ju, koliko je moguće, vjerno reproduciramo i odmah za tim usporedimo sa samim predmetom i konstatiramo eventualne nejednakosti. Ako svaki dan potrošimo na takovu vježbu pet minuta, naime da izmjenično jedan dan uočimo predmet s nakanom, da si o njemu stvorimo točnu predočbu, a drugi dan opet, da tu predočbu u sebi izazovemo i nju zatim sa predmetom usporedimo, to ćemo vrlo brzo poboljšati svoje pamćenje i bitno povisiti svoj dar promatranja, svoju pažljivost, svoju maštu i sposobnost koncentracije. Mi ćemo time uistinu izgraditi nutarnju organizaciju svojeg mentalnog tijela, i priučiti ga, da svoje funkcije plodonosno i djelotvorno vrši. Nema čovjeka, na koga te vježbe ne bi utjecale. Svatko, tko tako radi, naskoro će sa zadovoljstvom konstatirati, da su njegove sposobnosti porasle i da stoje bolje u vlasti njegove volje, nego li je to bilo prije.

Obična metoda, da se pamćenje umjetnim načinom poboljša, sastoji se u tom, da se stvari, koje treba upamtiti, pridrže u privlačivoj formi, ili da se stvari, na koje se treba sjetiti, s takovom formom povežu. Osoba, koja je lako pristupačna za utiske vida, poboljšati će svoje loše pamćenje, tako, da si sastavi sliku i na izvjesnim točkama te slike namjesti stvari, na koje bi se htjela sjetiti. Izazivanje te slike dovodi sa sobom i stvari, kojih se treba sjetiti. Druge osobe, kod kojih dominiraju utisci sluha, mogu da izazovu svoje utiske spomoću zvukova izvjesnih ritma ili tako, da cijeli niz godišnjih brojeva ili druge stvari neznatne privlačivosti donesu u stihove, koje se utisnu u duh. *Mnogo bolje ali od tih metoga jest ona gore navedena, čijom upotrebom mentalno tijelo postigne bolju organizaciju, a materijal, iz kojeg se sastoji, dobije više kohezije.*

Pamćenje ili antecipacija*)

Mi ćemo se sada vratiti našem nerazvitom spoznavaocu.

Čim pamćenje počima funkcionirati, odmah slijedi i antecipacija. *Antecipacija nije ništa drugo, neć pamćenje, koje nije upravljeno prema natrag, neć prama napred.* Kad jednu u prošlosti užitu slast opet uživamo u sjećanju, onda čežnja traži, da ponovno postigne onaj predmet, koji nam je ono uživanje bilo pružilo i kad si ovo opetovano prokušanje tog užitka predstavljamo kao rezultat pronalaska u vanjskom svijetu i kao uživanje tog predmeta, onda imamo ono, što označujemo antecipacijom. Spoznavalac si predstavlja sliku predmeta i sliku uživanja u njihovom uzajamnom međusobnom odnošaju, pa ako k tomu promatranju doda još i elemenat vremena, prošlosti ili budućnosti, onda dobivamo slijedeća dva slučaja: *promatranje plus ideje prošlosti zovemo sjećanjem; promatranje plus ideje budućnosti, zovemo antecipacijom.*

*) Običaje se kazati anticipacija, no jezično točnije jest antecipacija.

Kad te slike točnije istražujemo, onda počimamo shvaćati punu istinu, što leži u aforizmu Patanjali-a, koji uči, da čovjek, ako hoće da se vježba u »Yoga« disciplini, mora da dovede misaoni princip u mir. Promatramo sa stanovišta okultne znanosti, modificira se mentalno tijelo uslijed dodira sa Ne-Egosom. *Jedan dio tvari, iz kojeg se sastoji mentalno tijelo, poreda se u formi kojeg kipa ili koje slike vanjskog predmeta. Postave li se između tih slikâ odnošaji, onda to znači mišljenje, gledano sa strane forme.*

Tomu odgovaraju one vibracije, koje nastaju u Spoznavaocu Samomu, a te modifikacije unutar spoznavaoca znače mišljenje, što ga gledamo sa strane života. Ne smije se međutim zaboraviti, da uspostava takovih odnošaja čini zapravo pravi rad spoznavaoca t. j. da predstavlja ono, što je spoznavalac onim slikama dodao i da uslijed toga dodavanja te slike budu pretvorene u misli. Karakter tih u mentalnom tijelu nalazećih se slika, dade se vrlo lako objasniti na taj način, da ih se usporedi s utiscima, koji bivaju izazvani na senzitivnoj ploči po eterskim valovima, koji leže izvan vidljivog područja spektra, a koji kemički djeluju na srebrne soli, pošto na senzitivnoj ploči postave materiju u red tako, da onda na njoj nastaju slike predmeta, za koje je ploča bila eksponirana. Isto tako biva i materija na senzitivnoj točki, koju zovemo mentalnim tijelom, poredana da postane slikom predmeta, koji dolaze s njom u dodir. Spoznavalac je opazio te slike putem svojih titraja, koji na to reagiraju. On ih onda istražuje i počima, nakon nekog vremena, da ih posredovanjem onih, po njemu izazvanih titraja, stavlja u red i da ih modificira. Po mom, gore spomenutom zakonu, da naime energija ide uvijek smjerom najmanjeg otpora, preformira on na taj način, te slike jednu za drugom i time pravi slike iz slikâ. Dok se on ograničuje na te jednostavne reprodukcije i tomu dodaje samo elemenat vremena, imamo, kako je već spomenuto, ili sjećanje, ili anticipaciju.

Konkretno mišljenje sastoji se prema tomu samo iz ponavljanja svakidašnjih iskustava u subtilnoj materiji, s tom razlikom, da spoznavalac može ova iskustva posve svojevoljno u njihovom redu izmijeniti, opetovati, pospješiti ili usporiti. On se može zaustaviti kod svake slike, može o njoj da razmišlja i kad je s uživanjem proveo rekapitulaciju tih iskustava, može još mnogo toga nadoknaditi, što mu je izbjeglo, kad ih je, prikovan uz nestašno kolo vremena, proživio. Unutar svog vlastitog okruga može on, u koliko se tiče njegovih vlastitih odnošaja, da si odabere svoje posebno vrijeme, baš kao što to čini i Logos za svoje svijetove. Jedino biti i poredku vremena ne može on da izbjegne, dok se nije uzvinuo do svijesti Logosa i oslobodio se veza sa svjetskom materijom.

Bogovi u progonstvu

(Priređeno po djelu Dra **J. J. Van Der Leeuw: Gods in Exile.**)

Upotreba volje

Kada M. Coué u svojem epohalnom prikazu o snazi imaginacije ili o kreativnoj snazi misli tvrdi, da je u slučajevima, gdje su imaginacija i volja među sobom zaraćeni, pobjeda uvijek na strani imaginacije, on ima posve pravo u koliko se pod voljom razumijeva ovaj bijesni i strašljivi otpor, koji većina ljudi pogriješno zamijenjuju sa voljom. Tako n. pr. kad smo naučili voziti dvokolicu, pa, vozeći širokom i slobodnom cestom i ugledavši pred sobom samotno stablo mi se ravno zabušimo unj, premda znamo, da će nam to donijeti nesreću, uzrok

takvom postupku leži u našoj neobuzdanoj imaginaciji. Mi smo naime dopustili, da u svojoj imaginaciji stvorimo sliku, da ćemo se zaletiti u to stablo i tu smo sliku još pojačali čuvstvom, — u ovom slučaju strahom. Onda smo se počeli opirati toj pomisli, ali taj strašljivi otpor ne smijemo nazivati »voljom«, jer taj otpor samo još pojačava imaginaciju i doprinosi do toga, da se taj sudar, kome želimo izbjeći, još laglje i sigurnije dogodi. Kad bismo htjeli upotrebiti *pravu volju*, mi ne bismo smjeli dopustiti, da naša imaginacija reagira na stablo, nego, kad smo opazili stablo, morali bismo samo mirno registrirati njegovu eksistenciju. Na taj način mi ne bismo dopustili, da ono utječe na našu svijest, a svoju bismo imaginaciju zaposlili širokom i slobodnom cestom, kojom smo se vozili. Stablo dakle za nas ne bi, tako rekuć, ni postojalo i mi bismo vidjeli samo otvorenu cestu pred sobom.

Ima jedna stara priča o trima strijelcima, koji su se natjecali tko će od njih da pogodi pticu u lijetu. Prvi je od njih vidio drvo i promašio pticu; drugi je vidio pticu, ali ju je samo malo dotaknuo; treći pak, gađajući u pticu, nije vidio ni drvo, ni pticu, nego samo njezino oko i u to oko on je gađao i pogodio. To je prava volja, volja, koja nas čini podobnim, da vidimo samo onu stvar, koju želimo postići i ništa drugo. Kad bi pijanica upotrebio svoju pravu volju, on bi vidio samo svoj pravi cilj i prama njemu bi upravio svoje korake, a prolaz mimo gostionice ne bi mu uzrokovao nikakove teškoće ni napasti. Samo spomoću prave volje možemo svoju imaginaciju koncentrirati na onaj cilj, koji želimo postići. Specialna funkcija prave volje nije to, da izvršuje izvjesne poslove ili da se protiv nečega bori, nego to, da u svijesti drži samo jednu, izabranu svrhu, a da iz nje isključi sve drugo.

Vitalna važnost metalnog tijela

Mentalno je tijelo dakle ono mjesto, gdje moramo namjestiti svoju polugu. Mi ne smijemo dozvoliti, da se u mentalnom tijelu stvaraju slike bez privole našeg Egosa. Očistite svoje mentalno tijelo od sviju misaonih formi, sviju slikâ, sviju misli, koje su nevažne i bezvrijedne. Iza toga postupajte jednako onako, kako ste postupali sa svojim fizičkim i astralnim tijelom, t. j. izmijeniti polaritet mentalnog tijela i podvrgnite sve njegove čestice svojoj unutarnjoj svijesti tako, da ono ne će više odgovarati na utjecaje vanjskoga svijeta, nego će biti pokorni i poslušni sluga našega Egosa. I ovdje će vidoviti čovjek brzo moći ustanoviti promjenu, jer ovako promijenjeno mentalno tijelo ukazuje se vidovitom pogledu sjajno i puno svjetla, koje iz njegove nutrinje zrača na sve strane, a stoji u skladu sa našom sviješću.

Ali to sve još nije dosta, jer na taj način mi samo sprečavamo, da nam naše mentalno tijelo ne nanosi štetu i da ne bude zaprekom na našem putu, ali mi moramo kreativnu snagu misli tako upotrebiti, da ona postane točno određenom snagom za stvaranje dobra. Dakle ne samo sprečavati njezino štetno djelovanje, nego izrabiti ju za svoju pomoć i za ostvarenje dobra. To znači, da mi moramo stvarati i onda jačati odgovarajućim čuvstvima one misaone slike, koje želimo ostvariti u svojem svakdašnjem životu. Cilj naše evolucije jest savršenstvo i to ne za sebične svrhe, nego zato, da po nama teret života, koji leži i pritište današnji svijet, bude bar malo olakšan i umanjen.

I zato, kad mislimo o sebi samima, — što svaki od nas često čini, — ne stvarajmo sebi slike po onomu, što smo sada i što sada činimo, jer to je sve daleko od savršenosti i obično posve drugačije, nego što mi to želimo,... nego gledajmo sami sebe u mislima onako savršenima, kako bismo htjeli biti i kakvi ćemo jednom u istinu i biti. Zamislimo si dakle sa svom kreativnom snagom svojih misli, kao da smo božanstveni u ljubavi, božanstveni u volji, bo-

žanstveni u misli, u osjećaju, u riječi i u djelu i ispunimo čitavo svoje mentalno tijelo tom slikom, te ju onda još pojačavajmo osjećajima veselja, ljubavi, posvećenja i aspiracije. Znajte naime, da će se i ova slika realizirati, jer ono, što vrijedi za nepoželjne stvari, koje nam uzrokuju toliko boli i neprilika, ono vrijedi i za dobre stvari.

Pa kad nam tako uspije, da svjesno vladamo svojom imaginacijom, mi onda više nismo njeni robovi i umjesto da ona upravlja nama, mi upravljamo njome za svoju svrhu i za svoje ciljeve. I tako ista ova sila, koja je prije bila našim neprijateljem, postala je našim prijateljem.

A u ovom konstruktivnom upotrebljavanju kreativne snage imaginacije nema granica. Jer ne samo u svojem svakdašnjem radu, nego i u svojim zabavama i odmaranju mi se možemo tom neograničenom snagom koristiti, čim nam uspije, da iz svojeg mentalnog tijela učinimo poslušnog slugu.

A kad nam je to sve uspjelo, onda povucimo središte svoje svijesti i iz svojeg mentalnog tijela i stavimo se u neposredni kontakt sa svojim pravim »Ja«, sa svojim Egosom. Jer sada mi držimo sva svoja tri tijela, kao svoje sluge u trim svijetovima iluzije. Ta tijela su kao tri konja, koja vuku naša kola u nižim svijetovima, a naš pravi »Ja«, naš Ego je božanski vozač, koji drži njihove uzde u svojoj ruci i ne pušta, da oni idu kuda oni hoće, nego ih upravlja putem, koji je on sebi odabrao. On je oslobodio svoju svijest iz zapletaja svojih triju tjelesa i doveo ju natrag u svijet, u koji ona po svojem pravu pripada i iz kojega se ona sada može služiti tima tjelesima, kao sa svojim poslušnim slugama.

III. Svijet Egosa

Kad se svijest oslobodi triju tjelesa, u kojima je bila zatvorena, ona će se posve prirodno opet sjediniti sa višim JA, komu ona po svome biću pripada.

Nastojte dakle, da svijest vratite u Ego, — da, još i više, nastojte, da spoznate, i d. znate bez sjenke dvojbe, da ste vi taj Ego, t. j. jedna božanska duša, koja je bila u progonstvu. Dovedite tu dušu natrag onamo, kamo ona spada; ... udite u svijet, koji je doista vaš svijet i u tom istom času vi ćete znati, da ste vi taj božanski JA u vama, koji je jedno sa onim božanskim, što se nalazi u svakoj stvari. Od toga časa vi še nema dvojbe o tomu, što mi doista jesmo, ... dali smo niža ili viša priroda; ... od toga časa nema više one teške borbe između oprečnih polova našega bića, jer ti polovi više ne postoje. Zarobljena i prognana svijest vratila se u svoju roditeljsku svijest i čovjek je opet samo onaj božanski unutarnji JA, koji se služi trima tjelelesima kao svojim instrumentima, ali nije više vezan uz njih.

Nemojte svoju svijest samo u mislima vraćati u Ego; ... nemojte samo intelektualno priznavati i dopuštati, da ste vi taj Ego, nego to činite doista, u zbilji. Budite Ego i živite u svojem vlastitom svijetu. Ako vam je uspjelo, da svoju svijest oslobodite iz ropstva tjelesa, onda vam ne će biti teško da ju vratite u Ego, jer ona je svijest Egosova i svijet Egosa je naša prava domovina.

Kada tako, nakon toli dugog progonstva, opet stupimo u svijet, iz kojega smo bili prognani, prvo što osjećamo jest neopisivo čuvstvo slobode i radosti. Kao što večjek, koji je kroz mnogo godina bio zatvoren u tamnici, u koju nisu dopirali sunčani traci, kad opet bude pušten na slobodu, biva zasljepljen od vanjskoga svjetla, tako i mi, kad se vraćamo u svoj vlastiti svijet nakon dugog progonstva u tamnici materije, bivamo svladani od svjetla i slobode, koja nas okružuje, jer u ovom svijetu sve je u istinu svjetlo i veselje. Ego u svojem vlastitom svijetu živi u takvom blaženstvu i ljepoti, da čovjek, ako ga je samo jednom vidio, ne može više da postane žrtvom svi-

jeta iluzije, jer on sada zna, što on u istinu jest. On je vidio sebe u svojoj božanskoj ljepoti i u svijetu, koji je njegova prava domovina i zato ga nikakva više sila ne može zavesti na misao, da je on identičan sa svojim tjelesima. Čarolija, koja ga je držala u svojoj vlasti, svladana je i on sada po prvi put znade, što je mir bez borbe.

Upravo je čudesno kako jednostavna postaje svaka stvar, kad se jednom nalazimo u svijetu Egosa i kako je prirodno i samo po sebi razumljivo da čovjek čini ono, što je pravo. Prijašnji naš život čini nam se pun komplikacija i gotovo nerazumljivih problema. Čim se jednom usudimo, da sami sebe spoznamo kao ono, što u istinu jesmo, sve borbe i napori nestaju, a naš život postaje jednostavnim i prirodnim i harmonično teče svojim tokom.

Život Egosa

Jedna je stvar, koja nas najviše iznenađuje, kad jednom spoznamo, da smo mi zapravo Ego, a to je, da u svojem pravom svijetu mi živimo životom, koji u svakom pogledu nadilazi ono, što mi ovdje u fizičkom svijetu nazivamo životom. Pače i oni, koji su spoznali, da je naše zemaljsko biće samo prolazna manifestacija našeg pravog unutarnjeg Bića, često počinjaju tu pogrešku, da za tu prolaznu manifestaciju misle, da je ona osobito važna i da naše božanstveno Biće ima naročit interes za nju. U istinu pak stvar izgleda sasvim drugačije. Naše pravo Biće živi svojim vlastitim životom, u kojem ova sporedna aktivnost, koju mi nazivamo zemaljskim životom, nema ni iz daleka onu važnost, koju mi tolí često njojzi pripisujemo. Kad jednom sami sebe upoznamo kod Ego, mi odmah postajemo svjesni sviju onih aktivnosti, u kojima naš Ego sudjeluje. Razumije se samo po sebi, da je vrlo teško, a možda i nemoguće pružiti makar i približnu sliku sviju ovih aktivnosti, jer u svojoj budnoj svijesti mi poznajemo samo stvari, koje se nalaze u ovom fizičkom svijetu, pa ako nismo podobni, da jednu stvar opišemo izrazima ovoga fizičkog svijeta, onda takva stvar za nas nema nikakvo značenje.

U svojem vlastitom svijetu Ego uvijek sudjeluje kod velikog djela Stvaranja. U društvu sa bezbrojnim anđeoskim i ostalim velikim bićima on sarađuje kod djela stvaranja svijeta, po kojem čitavi Svemir biva uzdržavan. Božje djelo je stvaranje, a budući, da je i Ego po svojem biću božanstven, to i on sudjeluje u toj božanstvenoj kreativnoj aktivnosti. Samo umjetnost može da donekle izrazi ovaj pravi rad božanstvenog čovjeka i zato, ako želimo, da nešto razumijemo od onoga, što mi, kao Ego, radimo, moramo se obratiti na pjesnike i muzičare.

Pjevanje, muzika, zvukovi, to su »riječi«, kojima se bar donekle može označiti djelo Egosa u njegovom vlastitom svijetu, premda ondje, razumije se, ne postoji ništa, što bi bilo nalik ovim našim zvukovima u fizičkom svijetu. Cijeli rad Egosa mogao bi se donekle usporediti sa jednom velikom Simfonijom, u kojoj su živa bića oni instrumenti, kojima se ta Simfonija izvodi, a koja izvađaju skladbu, koja odgovara njihovoj pravoj prirodi, a koja u sebi krije silnu kreativnu snagu.

Možda bismo to mogli usporediti sa tkanjem tkanine iz svjetla, u kojoj su živa bića svjetle točke, koje su među sobom povezane zrakama svjetla,... ali ništa ne može da nam dočara ono čuvstvo, koje ondje osjećamo, čuvstvo, kao da se kupamo u svjetlu i u neslućenoj ljepoti. U Starom Zavjetu ima jedno mjesto, gdje se kaže, kad je svijet bio stvoren, da su Sinovi Božji zavikali od veselja. Ovaj izraz nas vrlo podsjeća na Ego, koji je doista Sin Božji i u svojem svijetu pun veselja.

Cijeli taj rad Egosa nalikuje jednom božanstvenom Obredu, jednoj ceremonijskoj Himni Stvaranja, koja uzdržava svijet.. Ono, što mi ovdje na zemlji poznajemo kao obred, tek je sjenka onog veličanstvenog Obreda, kojega mi svi kao Egosi poznaje-

mo iz našeg pravog svijeta. Sada možemo i laglje da razumijemo, zašto nas obredi velikih svjetskih religija, kao i oni slobodnog zidarstva, tako često podsjećaju na našu pravu domovinu, kojoj mi pripadamo. U tim obredima odzvanja nam slaba jeka i fragmentarne melodije one božanstvene Pjesme, koju mi uvijek pjevamo u svijetu Egosa.

Naš život na zemlji

Kad se nalazimo u stanju Ego-svijesti, pa mislimo na svoj život na zemlji, dakle na ovaj život, koji nam se u našoj budnoj svijesti čini tako nadasve važnim, onda nam se on pričinja posve nerealnim, gotovo nalik kakvom snu, a nipošto onako važnim, kako ga mi ovdje obično smatramo.

Kao Ego mi na taj život gledamo kao na zadaću, koju moramo izvršiti ili lekciju, koju moramo naučiti, a koja bi se možda mogla najbolje označiti izrazom »spoznaja samoga sebe«. Samo u ovom grubom svijetu ima dovoljno otpora i odijeljenosti, da se može razviti osjećaj individualnosti, kao i ona »ja-svijest«, koja će se poslije razviti do svijesti velikog Jedinstva.

Gledajući tako ovaj svoj život iz svijeta Egosa, nama se otvara pogled veće jednoličnosti u onoj eksistenciji, koju moramo živjeti ovdje na zemlji i mi uviđamo kako je doista istina, da nijedna stvar ovdje na zemlji ne znači mnogo, dok većina stvari ne znači uopće ništa. Kad jednom spoznamo sami sebe kao Ego, u svoj punoći svoje veličanstvenosti, onda nam se život na zemlji pričinja kao neka sporedna aktivnost, kojoj posvećujemo tek nešto malo od svoje pažnje,... kao što će i državnik, koji je zaokupljen kakvim velikim svjetskim problemom, posvetiti tek neznatnu pažnju izvjesnim aktivnostima, koje se tiču njegove osobe.

Ljepota Egosa

U svijetu Egosa ne postoje ni forme, ni boje u onom smislu, kako one postoje u fizičkom svijetu,... ali mi ono, što ondje postoji, nastojimo protumačiti i opisati izrazima, koji su u vezi sa formama i bojama. Tako n. pr. govorimo o izgledu Egosa, premda nam se Ego tamo ne prikazuje onako, kao što se prikazuju predmeti u svijetu fenomena. Zato neka nas nitko ne shvati krivo, kad govorimo, da nam se Ego prikazuje u sjajnoj čovječjoj formi i da nam ta forma pokazuje, što mi u istinu jesmo. Ta čovječja forma, u kojoj mi ondje vidimo sami sebe, prikazuje istodobno i naš pravi tip, naš genius, kao i našu misiju u Velikom Djelu. Tako je n. pr. jedan Ego, koga sam poznavao, izgledao kao prekrasan mladić, sličan grčkom Apolu, koji je isklesan iz najbjelijeg mramora, a ipak nematerijalan, dok je osnovna njegova nota bila inspiracija. Neki drugi Ego bio je sličan kipu Demetera u Britskom Muzeju, sa dostojanstvenim, mirnim i ozbiljnim izrazom, a izgledao je kao da razmišlja o svijetu, kojemu je htio pomoći i zaštititi ga. Tako svaki Ego ima svoj vlastiti sjajni izgled, koji izrazuje njegovu misiju i njegov genius.

Kad nam jednom uspije, da svoju svijest vratimo u svijet Egosa i mi upoznamo svoje pravo biće, mi moramo nastojati, da tu pravu sliku svoju uvijek zadržimo pred očima i da o sebi uvijek mislimo, kao o onomu, što u istinu jesmo. Kad smo jednom vidjeli, kako mi u istinu izgledamo, ne smijemo više dozvoliti, da si o sebi stvaramo onakvu sliku, kakva nam se pokazuje u zrcalu. Kad smo jednom spoznali da smo u istinu ono božansko Biće u našoj nutrinji, onda ne smijemo nikada, pa ni za kratki trenutak pasti u staru iluziju i sami sebe identificirati sa fizičkim tijelom. Od toga časa situacija se okrenula, pa kad govorimo o samomu sebi, mi mislimo ono sjajno Biće, koje mi u istinu jesmo, a ne ova tjelesa, preko kojih se jedan dio naše svijesti prolazno manifestira.

Uzdržavanje Ego-svijesti.

Pošto mi iza sebe imamo bezbrojne godine evolucije, za koje vrijeme smo mirno podnosili svoje progonstvo i utamničenje u ovom materijalnom svijetu, to uvijek — pa i onda, kada smo se na kratki časak spoznali kao Ego, — postoji tendencija, da se vratimo u stari način mišljenja i da sebe identificiramo sa svojim tjelesima.

Često počinjamo pogrešku, da, nakon što smo doživjeli i iskusili momenat velikog spiritualnog uzdignuća za vrijeme meditacije ili kojeg drugog obreda, da onda sjednemo i sami sebi rečemo: — »Da, to je u istinu bilo prekrasno; prava je šteta, što je prošlo!«

Ne počinjajte tu pogrešku! Kad ste iskusili nešto velikoga i lijepoga, kada ste sami sebe spoznali, kao Ego, onda recite: — »To je prekrasno i to mora uvijek tako ostati!« A to je velika razlika. Naša je slaboća, da uvijek, kad nešto velikoga doživimo, da onda rezignirano dopuštamo, da to opet i prođe. Ne rezignirajte nikada na taj način! Budite buntovnici i recite samomu sebi: — »Ne ću dozvoliti, da to prođe! Tu božansku spoznaju ja ću zadržati! Ja, božanski Ego, ja ću ju zadržati!«

A to je i moguće;... to su mnogi već učinili;... to morate i vi učiniti. Mi svi moramo jednoga dana spoznati svoju božansku snagu i sposobnosti i naučiti, kako ćemo trajno zadržati ovu višu svijest, koja nam se za sada otkriva samo na časove, pa zašto da to ne učinimo odmah sada?

Ako ste dakle jednom spoznali, da ste Ego;... ako ste na kratki časak zavirili u onaj svijet božanstvenog veselja i neizrecivog blaženstva, ... odlučite se, da ćete ondje ostati. Ne vraćajte se više u tamu progonstva! Zašto da se vraćate u tu mizernu eksistenciju, u tu očajnu tamnicu, koja se zove život osobnosti, kad možete živjeti u sunčanom svjetlu božanskog Života?! Zašto da ne ostanete ondje.... zašto da ne živite ondje i odanle da djelujete?!

(Nastavit će se.)

DRUŠTVENE VIJESTI

Tajnički izvještaj.

za mart i april 1930.

1. Najglavniji događaj u ovom razdoblju bila je posveta novoga *Glavnoga Stana*. Dana 28. marta održan je sastanak *Unutrašnje Škole*, a svečano *otvorenje*, s javnim predavanjima dana 29. marta. Prisustvovalo je tom otvorenju 24 gosta i 56 članova. *Glavni Stan* sastoji od »hall-a« i dvorane, te stana našega predsjednika.

Dana 2. maja uselio se predsjednik, gdja profesor *Jelisava Vavra* u *Glavni Stan*.

Drago nam je javiti, da je jedan od naših mladih, brat Konrad Konec iz Celja, saradjivao velikom ljubavi kod radnja u Novom *Glavnom Stanu*, kao i više braće i sestara kod njegova uredjaja. Osobito nam je zahvalnošću istaknuti velikodušni dar s. Tereze Tišov, koja nam je uz mnogo lijepih stvari poklonila prekrasnu sliku — »Glazba« —, djelo njezinog pokojnoga muža, što mu je u inostranstvu donijelo nagradu. Mnogi članovi darovali su novaca za nabavu stolica. I još se uvijek donose kao darovi one stvari, što su na vratima u hallu označene kao potrebne.

Iako su već 1. aprila u Teozofskim Društvima nastupili praznici s obzirom na redovne sastanke, i traju sve do oktobra, ipak će se na naročitu želju članova duž cijelo ljeto održavati sastanci svakoga ponedjeljka. Što se tiče programa, bit će za ovo ljetno doba ipak svaki put koje zanimljivo predavanje.

2. Primljeno je 9 članova.

3. U Zagrebu je održano 17 sastanaka. Odborske sjednice 2; odborska konferenca 1; U. Š. 2; Krug *Sklad* 10, Krug *Istina* 1; *Mladi Teozofi* 1. Iz ostalih mjesta nema izvještaja.

4. Bila su 3 javna predavanja, a internih 15.

Zagreb: Javna — 1. Otvorenje *Glavnoga Stana* — Prof. Jelisava Vavra. 2. Značenje Proslave — Veljko Tomić.

Križevci: Što je Teozofija i što nam donosi? — Dipl. Ing. Božidar Prikril.

Zagreb: Interna — Prof. Jelisava Vavra· 1. Teozofija na Atlantidi; 2. Adyar 1925 i 1930; 3. Idejni izvještaj o onom, što se odigravalo u starom Glavnom Stanu; 4. Teozofija; 5. i 6. Aprilski Theosophist I, II; 7. Lotus-Dan i Bhagavad Gita.

Dipl. Ing. Božidar Prikril: 1. Izgradnja Karaktera; 2. Teozofija i Teozofsko Društvo, Teozofi i Članovi T. D.; 3. Unesimo Proljeće u Život; 4. O Vidovitosti; Veljko Tomić: O smjernicama Teozofskoga Društva J. S. — Oproštaj od s. Tajnika prigodom zadnjega sastanka u starom Glavnom Stanu. Dir. V. Mayerhoffer — Statistički Izvještaj J. T. D. od 1921—1930. M. Marjanović — Kozmički Smisao Individualiteta.

Prije osnutka Društva 1921—1930. imali smo oko 80 sastanaka T. D., a iza osnutka oko 1220, zajedno oko 1300 sastanaka.

Predavanja bilo je 82 javnih u Jugoslaviji. Internih u Krugu *Sklad* 340 — u drugim krugovima i u drugim mjestima oko 260 zajedno 600.

Od članova drugih sekcija T. D. predavali su u Zagrebu gdje: dr. A. Kamensky, Genève; C. Bell, Adyar; R. S. Arundale, Adyar; E. Gray, Chicago; W. Dynowska, Warszawa; C. W. Dijckgraaf, Amsterdam, Smith-Hoffmann, Huizen; gg. Dipl. Ing. A. F. Knudsen, Adyar; O. Beer, Warnsdorf; Dipl. Ing. A. G. Greenham, Trieste; Thomson i A. Burgess, London; J. Cordes i K. Riedel, Wien; biskup dr. G. S. Arundale, Adyar; Capt. C. S. dr. Price, London; E. Weidekamm, Essen; Prof. dr. J. M. Verweyen, Bonn; Hanns Zeuger, Wien.

Od domaćih: Prof. Jelis. Vavra, Josip Vavra, Mimica Vavra, Dipl. Ing. F. Karschulin, dr. H. Hinković, Dir. V. Mayerhoffer, O. Oppitz, I. Schönstein-Roković, Prof. M. Šoštarić, I. Butković, D. Varlandy, major Stj. Zimmermann, dr. Dj. Dimović, Dipl. Ing. Prikril, A. pl. Meibohm, M. Marjanović, J. S., P. pl. Ulmansky, E. Horak, L. Rački, N. Pale, F. Margetić, E. Ukrainčik, V. Tomić u Zagrebu; u drugim mjestima M. Reiching, Dj. Robotić, M. Malbohan, H. Heruc, K. Konec, E. Konosseritsch-Tolstoj, E. Varlandy.

Informacije mogu se dobiti kod tajnika svaki ponedjeljak od 18—19 s., prije sastanka, koji se vrši redovito u 19's. 15 u Mesničkoj ulici br. 7/I. Svakoga ponedeljka — *osim prvoga u mjesecu* — gosti su nam dobro došli! Ne treba zvoniti — vrata su otvorena; odlaže se u hallu. Inače mogu se dobiti informacije kao i literatura, što ju je društvo izdalo, u tajništvu Gundulićeva 45a/I.

Knjižničar uređuje također u ponedjeljak u 18 s. 30 čas. do 19 s. u Glavnom Stanu, kao i blagajnik.

Tajnik J. T. D. V. M.

„Teozofija" izlazi svaki drugi mjesec - Godišnja pretplata iznosi Dinara 42·— Vlasnik i izdavač: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb — Odgovorni urednik: Dipl. Ing. Božidar Prikril, Zagreb, Vinkovićeva ulica 9. — Tisak štamparije „Ekspres" (D. Brečević), Zagreb, Medulićeva ulica 10.

Teozofsko Društvo

Predsjednik: Dr Annie Besant. *Potpredsjednik:* A. P. Warrington.
Tajnik: Ernest Wood, prof. *Blagajnik:* A. Schwarz.

Predsjednikov mjesečnik: The Theosophist.

Sekcija.	Glavni sekretar.
1. *Sjeverna Amerika:*	Mr. L. W. Rogers-Wheaton, Illinois. U. S. A.
2. *Engleska:*	Mrs. Jackson — 23. Bedford Squre London W. C. 1.
3. *Indija:*	Mr. D. K. Telang — T. S., Benares City.
4. *Australija:*	Mr. Harold Morton — 29 Bligh Street, Synedy, N. S. W.
5. *Svedska:*	Froken Linda Edstrom — Ostermalmsgatan 75, Stockholm.
6. *Nova Zelandija:*	Mr. William Crawford — 371 Queen Street, Auckland.
7. *Nizozemska:*	Mevr. C. Ramondt-Hirschman — Amsteldijk 76, Amsterdam.
8. *Franceska:*	Monsieur Charles Blech — 4 Square Rapp, Paris VII.
9. *Italija:*	Donna Luisa Gamberini — 109 via Masaccio, Florence 22.
10. *Njemačka:*	Herr Dr. Johannes M. Verweyen, Bonn, Behringstr. 2.
11. *Kuba:*	Senor Eldemiro Felix — Apartado 365, Havana.
12. *Madžarska:*	Mrs. E. de Rathonyi, VI. Delibab u. Budapest I.
13. *Finska:*	Dr. John Sonk — Kansakoulukatu 8, Helsingfors.
14. *Rusija:**	Madame A. Kamensky — 2. R. Cherbuliez Geneva.
15. *Češkoslovačka:*	Josef Skuta — Kunčičky 290, Mor., Ostrava Čehoslovačka.
16. *Južna Afrika:*	Mis. M. Murchie 349 Longmarket Street Pietermaritzburg. Natal, South Africa.
17. *Skotska:*	N. A. Ellingsen Esq. — 28 Great King Street, Edinburg.
18. *Švajcarska:*	Prof. G. Méatis-Serrières, Neuchatel.
19. *Belgija:*	Mons. Gaston Polak — 51 Rue de Commerce Bruxelles.
20. *Holand. Ist. Indija:*	A. J. H. van Leeuwen — Dacosta Blv. 14, Bandoeng, Java.
21. *Burma:*	N. A. Naganathan — 102, 49 th Street, East Rangoon.
22. *Austrija:*	Herr John Cordes — Theresianumgasse 12, Wien IV.
23. *Norveška:*	Erling Harvrevold — Bakkegt. 23II, inng. Munkedamsven Oslo.
24. *Egipat:*	J. H. Perez Esq. P. O. Box 240 — Cairo.
25. *Danska:*	Mr. H. O. Sverrild — Gl. Kongevej 103. Copenhagen, V.
26. *Irska:*	T. Kennedy Esq. — 16 South Frederic Street, Dublin.
27. *Mexiko:*	Ad de la Pena Gil — P. O. Box 8014, Mexico Cyty.
28. *Canada:*	A. E. S. Smythe Esq. 26 W Glen Av. Toronto 12.
29. *Argentina:*	Dr C. A. Stoppel — Serntiento 1232, Mendoza.
30. *Čile:*	Armando Hamel — Casilla de Correo 548 Valparaiso.
31. *Brazilija:*	Juvenal Mesquita — Rua Piratiny 90. Tijuca Riode Janeiro.
32. *Bugarska:*	Monsieur Sophrony Nickoff — 84. Tzar Simeon, Sofia.
33. *Islandija:*	Pall Einarsson — Ingolsstr. 22, Reykjavik.
34. *Španija:*	Esther Nicolau — Clares 14., Barcelona.
35. *Portugal:*	A. R. Silva Junior — Av. Almirante 58 Reis 1E Lisbon.
36. *Wales:*	Conu. Peter Freeman — 3 Rectory Road, Penarth.
37. *Poljska:*	Mme W. Wrzesniewska — Krucza Ut. 23 m. 11 Warszawa.
38. *Urugvaj:*	A. Castells Carafi — Casilla Correo 595, Montevideo.
39. *Porto Riko:*	Francisco Vincenty — Box 85 85, San Juan, Porto Rico.
40. *Roumania:*	Mme. Helene Romniciano. c/o Mme Zoe Pallade — Str. Labirintu., No 62. Bucuresti.
41. *Jugoslavija:*	Gospojica Jelisava Vavra, Mesnička ul. 7 I.
42. *Ceylon:*	Mrs. El. Lourensz — 14 Stubbs Pl., Bambalapitiya, Colombo.
43. *Grčka:*	Mr Cimon Prinaris, Homer Str. No 20 Atena.
44. *Centralna Amerika:*	Senor Mariano L. Coronado, Apartado 568, San José, Costa Rica
45. *Centralna Južna Afrika:*	A. Sidney Ransom P. O. Box 863, Johannesburg.
46. *Paraguay:*	Signor José Marsal, Independencia National, N. 485, Casilla Correo 83.
47. *Costarica:*	Mr. Mariano L. Conorado — San Jose, Centr. Am.
48. *Nicaragua:*	Sr. Isidro de J. Olivares — Managua, Centr. Am.
	Predsjednički Agenti.
49. *Kina:*	Mr. M. Manuk P. O. Box 632, Hong Kong, China.
50. *Egypt:*	Mr. J. H. Perez P. O. Box 240, Cairo, Egypt.